

פרשת שמות י"ב – י"ח טבת תשע"ד לפ"ק

פון עשו, האט ער געזאגט בקברי אשר כריתי, איך האב עס געקויפט, אדער איך האב געגעבן א כרי פון געלט דערפאר. אבער אין די ערשטע פשט פון רש"י, אז ער האט געזאגט בקברי אשר כריתי, אין דעם קבר וואס איך האב געגראבען, שמה תקברנו, דארט זאלסטו מיר באגראבען. ווי האט ער געגראבען א קבר? ער האט נאר אפגקויפט דעם מקום. וואס איז די לשון בקברי אשר 'כריתי' לי.

קען זיין די פשט דערפון איז, איך האב געזען שטיין פונעם **רוגאצוב'ער גאון**, דער **צפנת פענח**, אז ווען יוסף מיט זיינע ברודערס זענען צוריקגעקומען קיין מצרים, שטייט אין פסוק (נ-ד) וישב יוסף מצרימה הוא ואחיו, יוסף מיט זיינע ברודערס זענען צוריקגעגאנגען קיין מצרים, וכל העולים אתו לקבור את אביו, און די אלע וואס זענען ארויפגעגאנגען מיט אים באגראבען דעם פאטער, די אלע זענען צוריקגעקומען קיין מצרים, אחרי קברו את אביו, נאכדעם וואס מען האט קובר געווען דעם פאטער. וואס איז די לשון 'אחרי קברו את אביו', עס שטייט דאך אין פסוק, אז מען האט אים קובר געווען, און נאכדעם איז מען צוריקגעקומען. פארוואס חזר'ט די פסוק איבער, אז מען איז צוריקגעקומען קיין מצרים, אחרי קברו את אביו, נאכדעם וואס מען האט באגראבען דעם טאטען.

זאגט דער **רוגאצוב'ער גאון** א דבר נפלא, עס שטייט אין די גמרא (ברכות מו:): אז אמאל האט מען געגעסן אויף בעטן. אזוי ווי מען זיצט היינט אויף בענקלעך ביים טיש, איז מען אמאל געווען אנגעליינט אויף א בעט. און ווען עס איז דא צוויי מענטשען וואס עסן, און יעדער האט זיך זיין בעט, און איינער איז א אדם חשוב, און דער צווייטער איז ווייניגער חשוב, איז דער סדר ווי אזוי זיי זיצען, אז דער חשובער זיצט אינדערהייך, און דער וואס איז ווייניגער חשוב זיצט אביסל אראפצו. אזוי איז דער כבוד, אז דער חשובער זיצט העכער. ווען עס איז דא דריי מענטשען, איינער איז גאר חשוב, און איינער איז דער צווייטער חשוב, און איינער איז דער דריטער חשוב, זיצט דער חשובער

יום ראשון פרשת שמות

בשעות הערב נסע רבינו שליט"א לבארא פארק למסור שיעורו השבועי בשולחן ערוך (או"ח הל' קריאת התורה סימן קלט). אחר השיעור השמיע רבינו שליט"א חלק מהדברי תורה שאמר בסעודה שלישית בשבוע שעבר.

זוה תוכן השיחה

איך וועל נאכזאגען א ווארט פון די פרשה, וואס מען האט גערעדט דעם שבת. איך מיין אז עס איז לאמיתה של תורה, און עס איז זייער מדויק אין די פסוקים. יעקב אבינו האט געבעטן פון יוסף, אל נא תקברני במצרים, ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם (בראשית מז-כט), נעם מיך ארויף פון מצרים, און זיי מיך קובר, בקבורתם, אין די מערת המכפלה. פארוואס האט ער עס אנגערופן וקברתני 'בקבורתם', די ווארט איז נישט אז מען זאל אים באגראבן אין זייער קבר, מען האט אים באקראבן אין די פלאץ, אין די מערה, וואו זייער קבר איז. וואלט ער געדארפט זאגען וקברתני במערתם, אדער אצל קבורתם. וואס איז טייטש, וקברתני בקבורתם, דו זאלסט מיר באגראבן אין זייער קבר.

שפעטער ווען יוסף איז געגאנגען צו פרעה, און ער האט אים געזאגט, אז די טאטע האט מיר באשוואירן, אז איך זאל אים ארויפטראגען קיין ארץ ישראל, שטייט אין פסוק (נ-ה), אבי השביעני לאמור, הנה אנכי מת, איך וועל שטארבן, בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען, שמה תקברני. וואס מיינט אשר 'כריתי' לי, איז דא אין רש"י דריי פשטים. איינס, וואס איך האב געגראבען, פון די לשון כי יכרה איש בור (שמות כא-לג). די צווייטע פשט איז, אשר כריתי, וואס איך האב געקויפט, מכירה ווערט אנגערופן כירה (ראש השנה כו.). די דריטע פשט זאגט רש"י, אז יעקב האט געגעבן געלט פאר עשו, און ער האט געמאכט כמין כרי, א הויפן פון געלט, און דאס האט ער געגעבן פאר די מקום קבורה.

די צוויי פשטים וואס רש"י ברענגט צום סוף איז פארשטענדליך, ער האט אפגעקויפט דעם פלאץ

אינדערמיט. און דער וואס קומט נאך אים, זיצט אינדערהיין. און דער וואס איז נאכדעם, זיצט אונטען. - זאגט די ירושלמי (תענית ד-ב) וכן הוא במערת המכפלה, אזוי איז אויך ביי קבורה אין מערת המכפלה, אברהם איז אינדעמיט, יצחק איז אינדערהיין, און יעקב איז אונטען.

זאגט דער הייליגער **רוגאצוב'ער**, דאס איז ווי אזוי די בילד קוקט אויס היינט, ווען עס איז דא דארט אברהם יצחק און יעקב. אבער ווען מען האט באגראבען אברהם אליין, האט מען אים באגראבען אינדערמיט. ווען מען האט געדארפט קובר זיין יצחק, איז דאך שוין דא צוויי, דארף אברהם זיין אינדערהיין, און יצחק האט מען קובר געווען אונטער אים. יעצט ווען יעקב איז געקומען, ווי וועט מען אים קובר זיין. אויב מען וועט אים קובר זיין אונטער יצחק, וועט יצחק זיין אינדערמיט. וועט מען קובר זיין יעקב העכער פון אברהם, קומט דאך אויס, אז דער דריטער איז אויבן, און דער צווייטער איז אונטען, און די סדר דארף זיין, אז יצחק זאל זיין אויבן.

זאגט דער **רוגאצוב'ער**, אז בשעת מען האט געברענגט יעקב, האט מען מפנה געווען יצחק פון זיין קבר, און מען האט אים געלייגט אינדערהיין, העכער אברהם. און נאכדעם האט קובר געווען יעקב אין דעם קבר פון יצחק. און דאס איז פשוט אינעם פסוק, וישב יוסף מצרימה הוא ואחיו וכל העולים אתו לקבור עס אביו, די אלע וואס זענען ארויפגעגאנגען באגראבען יעקב, זענען אלע צוריקגעקומען. ווי אזוי האט מען באגראבען דעם יעקב, אחרי קברו את אביו, נאכדעם וואס מען האט קובר געווען דעם פאטער 'פון יעקב'. מען האט גענומען יצחק, און מען האט אים קובר געווען אינדערהיין, און נאכדעם האט מען קובר געווען יעקב. אזוי זאגט דער הייליגער **רוגאצוב'ער**.

קומט דאך אויס, אז יעקב ליגט אינעם קבר פון יצחק. ווער האט געגראבען דעם קבר פון יצחק, שטייט אין פסוק (בראשית לה-ט) אז ווען יצחק איז נסתלק געווארן, ויקברו אותו עשו ויעקב בניו. קומט דאך אויס, אז יעקב האט געגראבען דעם קבר פון יצחק. האט יוסף געזאגט, אבי השבעני

לאמר, מיין טאטע האט מיר באשוואירן צו זאגן, דו זאלסט מיר נישט באגראבען העכער אברהם אבינו, ווייל עס איז נישט קיין כבוד, ווייל יצחק קומט דארט. נאר 'בקברי אשר כריתי לי', אין דעם קבר וואס איך האב געגראבען, אין דעם קבר זאלסטו מיר קובר זיין.

און ער האט עס אנגערופן אשר כריתי לי, וואס איך האב פאר מיר געגראבען, ער האט דאך עס געגראבען פאר יצחק. נאר יעקב האט געוואוסט די הלכה, אז ווען ער וועט קומען אין די מערת המכפלה, וועט מען מוזען נעמען יצחק און לייגען אינדערהיין, איז בשעת יעקב האט געגראבען דעם קבר פון יצחק, האט ער עס געגראבען אז נאר אויף לפי שעה איז עס פאר יצחק, אבער ווען מען וועט מפנה זיין יצחק, וועט עס זיין פאר אים. האט ער געזאגט, 'בקברי אשר כריתי לי', אין דעם קבר וואס איך האב פאר מיר געגראבען, 'שמה תקברנו', דארט זאלסטו מיר קובר זיין.

וועגן דעם האט יעקב געזאגט, ונשאתני ממצרים, און דו זאלסט מיר טראגען פון מצרים, וקברתני, און דו זאלסט מיר קובר זיין, בקבורתם, אין זייער קבר. נישט מאך פאר מיר א עקסטרע קבר, און דארט זאלסטו מיר קובר זיין. נאר א עקסטרע קבר וועט מען מאכען פאר יצחק, אבער וקברתנו, מיר וועט מען קובר זיין, בקבורתם, צווישן זייערע קברים, ווייל יעקב האט מען קובר געווען אינעם קבר פון יצחק.

קומט אויס, אז מען האט געדארפט מפנה זיין יצחק, און אים ארויפלייגען העכער אברהם. עס איז זייער שווער צו זאגען אזא זאך, אז מען האט מפנה געווען יצחק, און אים ארויפגעלייגט העכער אברהם אבינו. אבער עס איז נישט אזוי שווער, ווייל די גמרא (בבא מציעא פה:) זאגט, אז אליהו הנביא פלעגט צו זיין שכיח ביי רבינו הקדוש, איינמאל איז ער אנגעקומען שפעט, האט אים רבינו הקדוש געפרעגט, פארוואס ער איז אנגעקומען שפעט. האט ער געזאגט, אז עס איז ראש חודש, און איך האב געהאט א עבודה, אויפצושטעלן די אבות, אז זיי זאלען זיך שטעלן דאווענען. און עס האט גענומען צייט, ביז איך

יום שני פרשת שמות

בשעות אחר הצהרים נסע רבינו שליט"א לישיבה קטנה למסור שיעורו היומי.

בשעות הערב התקיים בבית רבינו שליט"א האפשערן של בן הר"ר שלמה ברילל הי"ו (ב"פ). רבינו שליט"א האציל מברכותיו לכל המשפחה.

אחר תפלת מעריב השתתף רבינו שליט"א בשמחת התנאים של בת הר"ר אברהם שלום בראך הי"ו, עב"ג בן הר"ר דוד שטיינבערג הי"ו, שהתקיים באולם מנוחה ושמחה. רבינו שליט"א נתכבד בקריאת התנאים.

אחך כך השתתף רבינו שליט"א בסעודת יארצייט של הר"ר מנחם מענדל פארקאש ע"ה, שהתקיים בבית הר"ר ישראל איצקאוויטש הי"ו.

אחר כך השתתף רבינו שליט"א בהשבע ברכות של בן הר"ר יוסף לינק הי"ו (ב"פ), עב"ג בת הר"ר יצחק מרדכי רינגעל הי"ו, שהתקיים באולם שעל יד בית המדרש טארנאפאל (קענוינגסטאן).

אחר כך השתתף רבינו שליט"א (עם השטריימעל) בהחתונה של ש"ב בת הרה"ג רבי יונתן בנימין כ"ץ שליט"א אב"ד פאלטישאן - סקווירא (פלעטבוש), עב"ג בן הרה"ג רבי יעקב הורוויץ שליט"א (אב"ד טעלו, ור"י בית מאיר, ב"פ), שהתקיים באולם עטרת הינקא. רבינו שליט"א רקד עם החתן והמחותנים, והאציל מברכותיו לכל המשפחה.

כמו כן השתתף רבינו שליט"א בהחתונה של בן הר"ר שמחה מנחם שפיערער הי"ו (וומסב"ג), עב"ג בת הר"ר דוד נחמן ענגלענדער הי"ו, שהתקיים באולם אימפיריעל. רבינו שליט"א רקד עם החתן והמחותנים, והאציל מברכותיו לכל המשפחה.

*

יום שלישי פרשת שמות

בשעות אחר הצהרים נסע רבינו שליט"א לישיבה קטנה למסור שיעורו היומי.

אחר תפלת מעריב השתתף רבינו שליט"א בהשבע ברכות של בת הרב רבי דוד יוסף טענענבוים שליט"א

האב אויפגעוועקט אברהם אבינו, און איך האב אים אויפגעשטעלט ביז ער האט גענדיגט דאווענען, און נאכדעם האב איך אים צוריקגעלייגט אויף זיין פלאץ. נאכדעם האב איך ארויסגענומען יצחק, און איך האב אים אויפגעשטעלט אז ער זאל דאווענען, און איך האב אים נאכדעם צוריקגעלייגט. און נאכדעם האב איך ארויסגענומען יעקב. און עס איז מיר אוועקגעגאנגען אסאך צייט, און איך האב נישט געקענט קומען. האט ער אים געפרעגט, האסט דאך געקענט אויפהייבען אלע דריי אויף איינמאל, און אין די זעלבע צייט זאלן אלע דריי דאווענען. האט ער אים געזאגט, אז ווען אלע דריי אבות וואלטן געדאווענט אין די זעלבע צייט, וואלט משיח געקומען, האב איך געמוזט אויפשטעלן יעדעם איינעם עקסטער.

קומט אויס, אז יצחק נעמט מען יעדן טאג ארויס פון זיין קבר. ווען ער שטעלט זיך דאווענען, קומט אליהו הנביא און ער נעמט אים ארויס פון זיין קבר, און ער הייבט אים אויף, אז ער זאל קענען דאווענען. האט יעקב אבינו געזאגט, אז ווען מען וועט אויפשטעלן יצחק צו דאווענען, און מען וועט אים דארפן צוריקלייגען, דעמאלטס זאל מען אים נישט צוריקלייגען אין דעם קבר וואו ער איז געווען, נאר מען זאל אים צוריקלייגען אין דעם קבר אויבן, און דעמאלטס וועט מען מיר קענען קובר זיין אין דעם קבר פון יצחק.

קומט אויס, אז די אבות האבען מערערע מאל קבורה. מען שטעלט זיי אויף צום דאווענען, און מען טוט זיי נאכאמאל צוריקלייגען. האט ער געזאגט, וקברתנו, און דו זאלסט מיר קובר זיין, בקבורתם, ווען מען וועט זיי קובר זיין. ווען מען וועט זיי ארויס נעמען צום דאווענען, וועט זיין פריי די פלאץ פונעם קבר, און דעמאלטס וקברתנו, זאלסטו מיר קובר זיין, בקבורתם, אין די צייט וואס מען וועט זיי קובר זיין, אזוי וועט אויסקומען אז אברהם איז אינדערמיט, און יצחק וועט זיין אינדערהייך, און יעקב וועט זיין אונטערן.

*

(מאנסי, בן הרב רבי חיים יעקב טענענבוים שליט"א), עב"ג בן הרב רבי מרדכי בערגער שליט"א, שהתקיים באולם מנוחה ושמחה. רבינו שליט"א רקד עם החתן והמחותנים, ונשא מדברותיו.

זוה תוכן השיחה

די גמרא (ברכות ה.) זאגט, במערבא, אין ארץ ישראל, כי נסיב אינש איתתא, ווען א מענטש האט חתונה געהאט, האט מען אים געפרעגט, מצא אדער מוצא. עס איז דא צוויי פסוקים, מצא אשה מצא טוב (משלי יח-כב), און נאכדעם איז דא א פסוק (קהלת ז-כו) ומוצא אני מר ממות את האשה. האט מען געפרעגט דעם חתן, וואס האסטו געטראפן, מצא אשה מצא טוב, אדער מוצא, דו האסט געטראפן ח"ו פארקערט.

קען אפשר זיין א ענין דערין, ביי די שבע ברכות זאגט מען די ברכה, אשר יצר את האדם בצלמו, דער באשעפער האט באשאפן דעם מענטש מיט זיין צלם, בצלם דמות תבניתו, והתקין לו ממנו בנין עדי עד. פשוט פשט איז, אז דער אייבערשטער האט צוגעגרייט פאר אדם הראשון, פון אים אליין, עצם מעצמי (בראשית ב-ג), האט דער אייבערשטער געמאכט חוה, און פון דעם האט דער אייבערשטער אים אויפגעשטעלט א בנין עדי עד.

קען אפשר זיין די פשט דערפון, דער הייליגער חתם סופר ברענגט אין די תשובות (ח"ז סימן ל"ד), אז די גמרא (סוטה ב.) זאגט, ארבעים יום קודם יצירת הולד מכריזין בת פלוני לפלוני, תיכף ווען א מענטש ווערט באשאפן רופט מען אויס פאר אים זיין שידוך. און די גמרא זאגט, אז דאס איז נאר בזיווג ראשון, אבער זיווג שני איז לפי מעשיו. זיווג שני ווערט נישט אויסגערופן אויבן, נאר דאס איז לויט די מעשים פונעם מענטש. זאגט דער הייליגער חתם סופר, אז ער מיינט אז עס שטייט פונעם אר"י הק', אז ווען א מענטש קומט אראפ אויף דעם וועלט, ארבעים יום קודם יצירת הולד, האט אים דער אייבערשטער צוגעגרייט זיין זיווג אויבן אין הימל. דער אייבערשטער טוט צושטעלן פאר א מענטש אלע זיינע שלימות וואס ער דארף האבען, פאר ער קומט אראפ אויף די וועלט. די

שלימות פון א מענטש איז דאך זיין זיווג, איז ממילא ווען ער קומט אראפ אויף די וועלט, טוט אים דער אייבערשטער צושטעלן זיין זיווג.

בעפאר מען איז אראפ געומען אויף דעם עולם, איז עס נאך צוויי ריינע נשמות, און דער אייבערשטער קען די שורש נשמה פון אים, און די שורש נשמה פון איר, און ער טוט צוזאמשטעלען א זיווג איינס מיטן אנדערן. ווען מען קומט אראפ אויף דער וועלט, האט א מענטש א בחירה, און אסאך מאל פארקריכט מען ליידער, אמאל ער, און אמאל זי, פון דעם וועג ווי אזוי ער האט אויסגעקוקט מעיקרא. און דער זיווג ווערט נישט פאסיג איינער פארן צווייטען, כי לא ינוח שבת הרשע על גורל הצדיקים (תהלים קכה-ג), און דער אייבערשטער דארף טוישן דעם זיווג וואס איז צוגעגרייט פון אנהייב, און דאס ווערט אנגערופן זיווג שני. ווייל מען בלייבט נישט מיטן ערשטען זיווג וואס איז געווען אנגעשריבען קודם, נאר מען מוז מזווג זיין א פרישן זיווג פאר זיי צוויי. און דאס איז לפי מעשיו, ווייל אויב ער וואלט געבליבען ארגינעל, לויט ווי ער איז געווען פריער, וואלט געווען זיין זיווג דאס וואס דער אייבערשטער האט צוגעגרייט. נאר אזוי ווי די מעשים פונעם מענטש האבען זיך געטוישט, האט מען צוגעגרייט א זיווג שני. אזוי ברענגט דער חתם סופר צו פונעם אר"י הק'.

און דער הייליגער חתם סופר ברענגט צו א רמב"ם (פירוש המשניות סנהדרין פרק י'), אז ווען מען וועט אויפשטיין תחיית המתים, וועט מען אויפשטיין מיט זיין זיווג. עס וועט זיין דעמאלטס אויך א זיווג, צווישן די צוויי נשמות וואס האבען א קשר איינער מיטן צווייטען. זאגט דער חתם סופר, אז ווען מען וועט אויפשטיין תחיית המתים מיט זיין זיווג, וועט מען אמאל נישט אויפשטיין מיט דעם זיווג וואס מען געהאט אויף דעם עולם, נאר מיטן זיווג ראשון וואס מען האט אים צוגעגרייט מעיקרא, ארבעים יום קודם יצירת הולד. טאמער ער האט נישט זוכה געווען צו דעם זיווג, וואס מען האט אים דעמאלטס צוגעגרייט, וועט ער אויפשטיין מיט א צווייטע נשמה, און נישט מיט דעם זיווג וואס ער האט געהאט יעצט. ווייל דער זיווג וואס

דער אייבערשטער האט אים צוגעגרייט, דאס איז באמת זיין זיווג. נאר מען האט עס נישט געקענט אויספירן אויף די וועלט ווייל ער האט געהאט א בחירה, און ער האט געטוישט זיין סדר פונעם זיווג. אבער לעתידי וועט זיין עולם התיקון, אזוי ווי עס האט געדארפט זיין ארגינעל, און יעדער וועט צוקומען צו זיין שלימות, קען זיין, אז ער וועט אויפשטיין נישט מיט דעם זיווג וואס ער האט געהאט אויף דעם עולם, נאר מיט דעם זיווג ראשון וואס ער האט געהאט פון פריער.

קומט אויס, אז ביי א יעדע יודישע זיווג, אמאל איז דא וואס ער טרעפט זיין זיווג פון ארבעים יום קודם יצירת הולד, דאס איז מצא אשה, ער האט עס שוין לאנג געטראפן, נישט יעצט, די אשה וואס איז צוגעגרייט פון ארבעים יום קודם יצירת הולד. און דעמאלטס איז עס מצא טוב, ווייל דאס האט דער אייבערשטער צוגעשטעלט. אבער אמאל איז דא וואס עס איז ומוצא אני, דער מענטש אליין האט געטראפן, דאס איז מר ממות, ווייל עס איז א סימן אז מען האט זיך נישט צוגעשטעלט אזוי ווי עס איז געווען ארבעים יום קודם יצירת הולד, און מען האט געדארפט טוישן דעם זיווג, און דאס איז ומוצא אני מר ממות את האשה.

מען זאגט די ברכה, און מען דאנקט דעם אייבערשטען אז ער האט געהאלפן אז מען טוט ערציען ערליכע קינדער, א ערליכע חתן און א ערליכע כלה, אז זיי האבען זיך נישט געטוישט פון דעם וואס איז געווען ווען מען איז אראפגעקומען אויף דעם עולם. און דעמאלטס טרעפט מען דאך דעם ריכטיגען זיווג, וואס מען האט צוגעגרייט מעיקרא, און דאס איז די ריכטיגע מצא אשה מצא טוב. און מיט דעם זיווג בלייבט מען אויף לעולם ועד, אפילו שפעטער ווען מען וועט אויפשטיין צו תחיית המתים, און מען וועט נישט דארפן טוישען דעם זיווג פונעם מענטש.

זאגט מען, אשר יצר את האדם בצלמו, דער אייבערשטער האט באשאפן דעם מענטש מיט א צלם אלקים, בצלם דמות תבניתו. און אויב ער בלייבט מיט דעם צלם אלקים וואס דער

אייבערשטער האט אים באשאפן, און ער זינדיגט נישט, דעמאלטס והתקין לו ממנו בנין עדי עד, דעמאלטס איז דער זיווג וואס דער אייבערשטער האט אים צוגעגרייט, א בנין עדי עד. אבער טאמער מען האט געדארפט טוישען זיין זיווג, פון דעם וואס מען האט אים געהאט צוגעגרייט פון פארדעם, וועט ער נישט אויפשטיין מיט דעם זיווג. איז עס נאר א זיווג אויף זיבעציג יאר, און שפעטער וועט געטוישט ווערן זיין זיווג. אבער טאמער א מענטש בלייבט מיטן אשר יצר את האדם בצלמו, ער בלייבט מיט דעם צלם וואס דער אייבערשטער האט אים באשאפן, איז והתקין לו ממנו בנין עדי עד, בלייבט דערפון א בנין עדי עד.

*

אחר השבע ברכות השתתף רבינו שליט"א (עם השטריימעל) בהחתונה של ש"ב בת הרה"ג רבי יחיאל מיכל דייטש שליט"א (מאנסי, בן הרה"ג רבי יחזקאל דייטש שליט"א אב"ד מקור חיים - מאנסי, וחתן כ"ק האדמו"ר מפאפא שליט"א) עב"ג בת הרה"ג רבי שלמה פריעדמאן שליט"א (בן הגה"צ ראב"ד סאטמאר שליט"א), שהתקיים בבית המדרש פאפא (וומסב"ג).

כמו כן השתתף רבינו שליט"א בהחתונה של בן כ"ק האדמו"ר מודענש שליט"א (רמות), עב"ג בת כ"ק האדמו"ר מראצפערט שליט"א (בראזיל), שהתקיים באולם ויואל משה.

בשעות הלילה התקיים בבית רבינו שליט"א מסיבת לחיים, לרגל קישור החיתון של בן הר"ר ישעיה ליכטמאן הי"ו (וומסב"ג), עב"ג בת הר"ר יוסף מארעך הי"ו (וומסב"ג). רבינו שליט"א האציל מברכותיו לכל בני המשפחה.

*

יום רביעי פרשת שמות

בשעות הבוקר נסע רבינו שליט"א לבארא פארק והתפלל תפלת שחרית בבית המדרש סערדאהעלי. אחר התפלה התקיים הברית לכן הר"ר נחמיה כ"ץ הי"ו (ב"פ). רבינו שליט"א נתכבד במוהללות ובברכות וקריאת השם. רבינו שליט"א השתתף בהסעודה ונשא מדברותיו.

זוה תוכן השיחה

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה, איז די סופי תיבות 'מילה'. דאס איז מרמז, אז בשעת דעם ברית, איז די צייט פון ואלה 'שמות' בני ישראל, דעמאלטס געט מען א נאמען פארן קינד. די נעמען פאר די קינדער געט מען בדרך כלל נאך די אבות, די עלטערן און זיידעס און עלטער זיידעס, אדער נאך די רבי'ס וואס מען האט געהאט. און די סיבה דערפון איז, כדי מען זאל שטענדיג געדענקען פון וועלכע שטוב מען קומט, שמע בני מוסר אביך ואל תישוש תורת אמך (משלי א-ח), ווען מען רופט דאס קינד ביים נאמען, דערמאנט מען זיך נאך וועם ער הייסט, און דאס ברענגט צו אז מען זאל גיין אין די וועגן וואס די עלטערן זענען געגאנגען, און וויסען מחשיב צו זיין די דרכי אבות, און נישט אוועקצוגיין פון דעם וואס מען האט געזען ביי די עלטערן.

בשעות הערב השתתף רבינו שליט"א בהבר מצוה של בן הר"ר אלי' שלמה קרעמער הי"ו (וומסב"ג) שהתקיים באולם בעדפארד פארעדייס.

אחר כך השתתף רבינו שליט"א בהתנאים של בן הר"ר ישעי' ליכטמאן הי"ו, עב"ג בת הר"ר יוסף מארעך הי"ו, שהתקיים באולם בית רחל.

אחר כך השתתף רבינו שליט"א בהחתונה של החתן אליעזר אבא מילער נ"ו (בן הר"ר רפאל הכהן מילער ע"ה), עב"ג בת הר"ר חיים אליעזר פריעדמאן הי"ו, שהתקיים באולם אימפיריעל. רבינו שליט"א רקד עם החתן, והאציל מברכותיו לכל המשפחה.

*

יום המישי פרשת שמות

לפני תפלת שחרית הניח רבינו שליט"א תפילין לבן הר"ר אלי' שלמה קרעמער הי"ו. אחר התפלה השמיע רבינו שליט"א דברי הדרכה להבחור הבר מצוה, ונתן לו דורן דרשה, והאציל מברכותיו לכל המשפחה.

אחר התפלה נסע רבינו שליט"א לבארא פארק והשתתף בהברית של בן הר"ר שלמה ניימאן הי"ו (ב"פ, חתן הר"ר יעקב צבי הכהן האפמאן, מלומדי הכולל ב"פ), שהתקיים בבית המדרש צאנז (ב"פ). רבינו שליט"א נתכבד במוהללות.

בשעות הצהריים הלך רבינו שליט"א לניחום אבלים אצל משפחת הר"ר יואל קלאר ע"ה (וומסב"ג).

זוה תוכן השיחה

הר"ר חיים מרדכי: מסתמא איז ער געגאנגען נאך געלט ביי אסאך ברית'ן, וואו די רב איז געווען מוהל.

רבינו: ער איז שטענדיג געגאנגען נאך געלט, און ער האט עוסק געווען במצות. מען זאגט נאך אויף איינע פון די צדיקים, אז עס האט זיך אים מגלה געווען א יוד אין חלום, און ער איז געווען א דערהויבענע יוד, און ער איז געווען אנגעטון מיט שיינע בגדים, אבער ער האט נישט געהאט קיין זאקען אויף די פוס. האט ער אים געפרעגט, פאר וואס ער האט נישט קיין זאקן. האט ער געענטפערט, ווייל ער איז נישט געגאנגען נאך

*

געלט פאר יודענ'ס וועגן, וועגן דעם האט ער נישט קיין לבוש אויף די פוס.
ביי וועם זענט איר א איידעם.

הר"ר חיים מרדכי: ביי רבי זיידא רובינשטיין ע"ה.
רבינו: ער האט מיר אמאל געזאגט, אז דער אהבת ישראל האט אים צוגעגעבן דעם נאמען 'זיידא'. ער איז נישט געווען געזונט אלץ קינד, און די פאטער אדער די מוטער איז געגאנגען צום אהבת ישראל, און ער האט געזאגט, אז מען זאל צוגעבן א נאמען זיידא. און דער אהבת ישראל, אדער ער אליין האט געזאגט, אז 'זיידא' איז די טייטש, 'זיי דא' (אויף די וועלט).

*

כמו כן הלך רבינו שליט"א לניחום אבלים אצל משפחת פשערהאפער שישבו שבעה על פטירת אמו ע"ה (אלמנת הר"ר משה יעקב ע"ה, ב"פ).

זוה תוכן השיחה

רבינו: דער טאטע איז געווען א סערדאהעלי'ער תלמיד.

א' האבלים: ער האט אויך געלערנט אין גאלאנטא דריי יאר. די טאטע האט מיר פארציילט, אז א שטיק צייט איז עפעס נישט געווען קיין מקוה אין גאלאנטא, האט אים די רבי געבעטן אז ער זאל אים אנגיסן מיט תשעה קבין.

רבינו: אין די ערשטערע יארן איז נישט געווען פון ווי מען זאל קענען שעפן מים שלנו אין די היימישע געגענט. און מען האט געדארפט ארויספארן אין די פארעמס. און מיין טאטע פלעגט ארויספארן ערב פסח, און אייער פאטער האט געדרייווט.

ונסתובב השיחה אודות זקנם

הר"ר הערש האפמאן ע"ה

א' האבלים: ער האט געברענגט דעם ויגד יעקב אז ער זאל זיין רב אין פאפא. מיין טאטע האט מיר דערציילט, אז אין פאפא איז געווען אסאך ארימעלייט, אבער מיין זיידע רבי הערש האפמאן האט אויפגעבויט דעם בית המדרש עץ חיים, אין דריי וואכען, אז דער פאפא רב זאל האבען א בית המדרש.

דער זיידע רבי אליעזר איז געווען גאר א דערהויבענער יוד, ער איז געווען ראש הקהל אין

פאפא. און דער פאפא רב האט אמאל געזאגט פאר מיין טאטע, אז רבי אליעזר איז געווען פון די ל"ו צדיקים אינעם דור. און אפאר יודען האבען זיך אנגערופן, רבי, ער איז געווען א יוד וואס האט פארגעלערנט שיעורים, ער האט מסיים געווען ש"ס ברבים כמה פעמים, און ער האט געהאט א הכנסת אורחים, אבער וואס הייסט אז ער איז געווען א ל"ו צדיק. האט דער פאפא רב געזאגט, מער זאג איך נישט.

רבינו: די וועלט זאגט, אז א יעדע צדיק נגלה, איז ער מער צדיק נסתר, פון וויפיל מען קען אים בנגלה. א צדיק נגלה, איז אויך א צדיק נסתר.

א' האבלים: דער סאמבאטהעלי'ער רב פלעגט צו זאגען ביי א ברית, אז עס איז א מנהג ישראל, אז דאס קינד וויינט ביים ברית.

רבינו: מען טאר נישט משנה זיין א מנהג.

*

שבת קודש פרשת שמות

השבת נועם הנשמות

והשביעי עונג הרוחות ועדן הנפשות!

מילים לא יוכל לתאר את העונג הרוחני שנרגש אצל המשתתפים בשבת התוועדות שנערכה בשב"ק שמות העל"ט, שעות של התרוממות הנפש, רגשי אהבה וגעגועין דקדושה, חיזוק ועידוד חברים להתעלות בדרכי החיים, דברי חיזוק והדרכה בחיי יום יום בהנהגת הבית, חינוך הבנים, אהבת חברים, נסיונות הזמן ועוד רבות. חותמם הטוב לא במהרה יתק, וזכרו לא ימוש מקרב לבנו לזמן זמנים טובא. ולא באנו במילים אחדים אלו רק לחרוט עלי גליון אפס קצהו ניצוצי אורה ושמחה של משך יום השבת קודש, למען יעמדו לזכרון אלה הדברים.

בשעות הצהרים הגיעו מאות רבות של תלמידים וחסידים אנשי שלומינו מרחבי ניו יארק, ובתוכם דייני ומרביצי תורה דקהלתינו שליט"א, כולם נקבצו ובאו אל עבר העיר קאנעטיקעט במלון 'סטעמפארד פלאזא' להתאסף ולהתוועד יחדיו תחת קורת גג אחד בצל הרועה הנאמן כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

היכל הבית המדרש הוכנה בהוד והדר, על השולחנות הונחו גליונות לכבוד השבת, חלל הביהמ"ד נתמלא במהירות עם מאות חסידים ואנשי מעשה, חברי קהלתנו הק' זקנים עם נערים, תלמידי ישיבתנו, אנשי

*

ראה ריח בני כריח שדה של תפוחים, דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין שהתארכה למשך כמה שעות, כולו אומר שיר ושבח לקל עליון, כאשר מקהלת אנ"ש מנעימה בקול מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה, בעוד שכל שולחנות ההיכל מלאים זיו ממאות בני קהלתנו הקדושה המסובים יחד בסעודת השבת בצל רבינו שליט"א.

עם סיום אמירת שלום עליכם נשמע קולו של רבינו שליט"א ברטט קודש מקדש על הכוס. הציבור נטלו ידים לסעודה, ואמרו ברוך לשולחנם הערוך והמסודר בהרחבה, לשביעת רצון כל אחד ואחד.

במשך הסעודה נאמו: הרב רבי אליעזר פליישמאן שליט"א (סגן מנהל במוסדותינו בב"פ), שבמתק לשונו דיבר במטרת השבת, ברעיונות מבריקים דיבר בעניני התחזקות ואהבת חברים. אחריו דיבר בקצרה הר"ר אברהם חיים שטערן נ"י מחברי וטובי קהלתנו הק' שהביע רגשותיו בשם אנשי קהלתנו לרגל השבת הנשגב. בהמשך הסעודה נשמע בהדר דברי הרה"ג רבי יחזקאל מייזליש שליט"א אבד"ק אוהעל (וומסב"ג) שהגיע לנאום לכבוד השבת, הרב שליט"א בהיותו אורח תמידי בבית מדרשינו בדרשותיו של רבינו שליט"א ושולחנותיו בחגים ומועדי קודש העלה על נס השפעתו העצומה של רבינו שליט"א על עדת צאן מרעיתו, בשיחתו העריבה לשומעיהם דיבר על הנהגת הבית של אברך כהלכתו, אמונה ובטחון בכל עת ועונה, התאספות חברים מקשיבים לדבר ה' ועוד.

בעריכת הבאטע האריך רבינו שליט"א בשיחות מוסר וחסידות מפי ספרים וסופרים, בעבודת מנהיג ישראל שעבודתו לדאוג בעד כל נפש מיישראל לצורך נפשו ונשמתו; דברי האגרא דכלה שישנם ב' סוגי מנהיגים אלו המעוררים באמרי פיהם ואלו שמשפיעים בעצם התנהגותם וקדושתם על עדת מרעיתם לטובה, והם הנקראים מילדות העבריות שפרה ופועה; דברי מרן ההתם סופר שמשו רבינו הסתובב רוב שנות חייו בין האומות כדי שיקיר מעלת נפשות ישראל לעומת אומות העולם; ועוד ועוד רבות. גם סיפר כמה סיפורי קודש לרגל הילולת הרה"ק בעל בני יששכר זי"ע שחל ביום השבת.

שלומנו, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. התפילות משך השבת עברו בנעימה קדושה כולם כאחד, ברוב עם הדרת מלך.

לתפלת מנחה בערב שבת קודש ניגש רבינו שליט"א לפני התיבה. עם סיום תפלת מנחה נשא רבינו שליט"א דברי פתיחה לכבוד השבת, להורות המתנה טובה שעומד לפנינו בשבת התוועדות הלזו, אשר תכליתו הוא להתנתק מכל עניני עולם הזה, ולהתבונן בתכלית האדם בעולמו, להתעלות ולעמוד איתן בנסיונות הזמן. האספו ואגידה לכם את אשר יקרא מלשון קרירות כמובא בספרים הק', ואסיפה זו הוא לקבל חיזוק ואומץ שלא להגרר אחר דרכי העולם והקרירות ששורר בחוצות תבל.

רבינו שליט"א הוסיף ואמר שהשפעת השבת תלוי באיזה הכנת הלב נגשים לקראת השבת, וכאשר מצינו במצות עליה לרגל כדרך שבא לראות כך בא ליראות (הגיגה ב), ורק מי שפתח לבו ברחבה למלאות נפשו ממעין היוצא מבית ה', הוא חזר לביתו מלא וגדוש ביראת ה' טהורה. אבל מי שהגיע לבית המקדש להתענג ולהשתעשע עם ריעיו וליקח בחול המועד תמונות שם וכדומה, אז כאשר בא כן יצא, וכן הוא בשבת קודש הלזו צריכין לבא עם כלי קיבול למלאותם בדברי הדרכה והתעוררות.

וסיים את דבריו בסיפור מהגה"צ מווייטצען זצ"ל, שפעם הגיע מרן מסאטמאר זי"ע לעיר טשיקאגא עבור מעות למוסדותיו, ובהיות שזה היתה בימי השובב"ם נענה הרב מווייטצען למרן שיש לו קורת רוח שיוכל לשמוע בשבוע זו 'שובב"ם תורה' שהיה רגיל להשמיע בשבועות אלו, אשר אשרי לאזניים ששמעו קולו בקודש בשבועות אלו. אולם מרן אמר לעומתו שלא יאמר כעת תורה בנוסח זה, ואמר בטעמו כי כדי לומר תורה כזה צריך להיות אתו עמו גם העולם שלו. והיינו שכפי המקבלים וכוונתם, באופן כזה אפשר להשפיע לטובה.

אחר תפלת ערבית שהנעים הר"ר משה יצחק שווארץ ה"ו (וומסב"ג), עברו כל הקהל בסך לפני רבינו שליט"א לאחל ברכת גוט שבת ולברכת שלום. בעוד שהציבור עברו לאולם הסעודה הגיעו ילדי חמד של אנ"ש, ששהו משך השבת קודש במלון תחת פיקוח המלמדים ומחנכים, לאחל ברכת שבתא טבא לרבינו שליט"א.

אחר שנמכר ברכת המזון נתכבד הרב רבי יודא באדאנסקי שליט"א (מחשובי הנהלת מוסדותינו במאנסי) לברך על הכוס.

*

הבקר אור, וקול אומרים הודו את ה' נשמע בבית המדרש באמירת תהלים לרגל ימי השובבי"ם. בשעה שמונה נמסר שיעור דף היומי ע"י הרה"ג רבי בנימין ברייער שליט"א (מו"ץ בבית מדרשינו זכרון יהודה בב"פ), גם שיעור במסגרת ז'בהם נהגה ע"י הרה"ג רבי שמחה אהרן שטראהלי שליט"א (מו"ץ בבית מדרשינו בוומסב"ג וראש כוללנו בב"פ).

לפסוקי דזמרה ניגש הר"ר אלי יצחק ברייעגער הי"ו (ב"פ), בתפלת שחרית הנעים הר"ר שמואל דוד פישער הי"ו (מנכ"ל מוסדותינו בוומסב"ג). העליות נמכרו כדי להקל בהוצאות השבת, בהם נתכבדו חשובי קהלתנו. לתפלת המוספין עבר הר"ר יאיר צבי גרינצווייג הי"ו (מאנסי). אחר התפלה התקיימה קידושא רבא לרגל הולדת הבת אצל הר"ר דוד לייב ברוין הי"ו (ב"פ), רבינו שליט"א קידש על הכוס וחילק מזונות לקהל המשתתפים, ואיחל מברכותיו לבעלי השמחה.

משם הלך רבינו שליט"א להיכל הבית המדרש לילדי התשב"ר, ונשא מדברותיו לצעירי צאן קדשים, בתוך דבריו חזר לפנייהם על אימרא נאה מהגה"ק מציעשנוב זצ"ל על מה שאמרו בגמרא (חגיגה ג) במצות הקהל טף למה באין, כדי ליתן שכר למביאהן. ואמר שכדי לראות אם האדם יש לו חשק באמת לעשיית המצוה, או שעושה רק לקיים מצות בוראו שהוא מצוה ועושה עליה, אזי אם מביא גם בניו שישתתפו ויראו בעשיית המצוה אזי ניכר שיש לו אהבה ורצון פנימית בעשיית מצותיו יתברך. וזהו טף למה באין, כדי ליתן יותר שכר למביאהן שניכר כוונתם הרצויה בעשיית המצוה, על ידי מה שמביאים את ילדיהם להקהל. וסיים לפנייהם שכנראה גם אבותיהם רצו שיזכו לראות בנועם השבת שמתקבצים יחד להתעלות בעבודת השי"ת, ובירך אותם שיזכו לעלות מעלה מעלה בתורה ויראת שמים לתפארת כל בית ישראל.

*

מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים, בסעודתא דעתיקא קדישא שנערכה בהתרוממות הנפש. הציבור היטו אוון לדברי הרה"ג רבי אפרים פישל לעווי שליט"א (מנהל רוחני בישיבתנו הק) שדיבר בשבח התועדות התלמידים יחד עם רבם ומאורם, ומה שזה משפיע על חינוך הבנים בזמנינו, שמרגישים את אהבת התורה ועבודת ה' ודיבוק חברים של ההורים שמתקבצים יחד כדי להתעלות במילי דשמיא.

הס הושלך בהיכל, והתרגשות אחזה את כל הקהל עת ניגש רבינו שליט"א לישא את אמריו לפני קהל עדתנו, היושבים לפני שורות שורות לשמוע בקול דברו.

רבינו שליט"א פתח בקול התרגשות חנוק מדמעות על הזכיה העצומה שנפל בחלקו להתוועד יחד עם תלמידיו הקרויים בני, בני הקהילה, אנשי שלומינו, אברכים יקרים כולם אהובים וברורים. וזה אצלו חיזוק בעבודתו בקודש, אשר כל אחד מהמשתתפים יש להם חלק בזה. יש הרבה בעיות בהקהלה במשך השנה, והרבה עגמת נפש וחלישות הדעת שנגררות מזה, וכמאמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע שאמר פעם: כל רב בקהלה צריך לבלוע הרבה, מסתם בני אדם בולע בכף רגיל, ומהקרובים אליו הוא בולע בשעף לעפל, שכאשר הם אינם עושים רצונו או שאינם באים לעזרתו, אזי הכאב יותר גדול. וכאשר מתקבצים יחד תלמידים אהובים בני תורה יראי ה' עושי חסד הלב מתמלא שמחה שעבודתנו לא היתה לריק. מרגלא בפומא דאנשי לומר שאחר החתונה נעשה ירידה אצל האברכים ממה שהיו בשנות בחרותם, וכאן אפשר לומר בפירוש להיפוך שהאברכים נשתנו למעלותא ביתר שאת לשם ולתפארת.

נציין רק נקודות הדברים אשר עליהם יסד רבינו שליט"א את משאו הלא הם: אהבת חברים, לסייע ולהלבין שיניים לחבירו בסבר פנים יפות, שלום בית: להכיר טוב לבני ביתו שעומדת לימינו בכל עת ולהזהר באונאת אשתו. התבוננות ברבוא רבבות הכוכבים שהקב"ה משגיח עליהם וקורא בשמותם, שזה נותן חיזוק להאדם בכל מצב שנמצא שידע שהקב"ה משגיח עליו ועל הקורות אותו. הנהגת האדם בביתו משאיר רושם עז על בניו אחריו. כאשר המוסדות עושים תקנה לתועלת ילדינו כגון בענין צניעות וטעכנאלאגיע ועוד, צריכים ההורים לשבחם בעיני ילדיהם, ודיבור קל בזלזול הדברים מקרר הכל וכל העמל בחינוך הילד הולך

לריק. לראות במעלת הבן ולא לומר לפניו החסרונות תמיד.

עם סיום הדברים פנה רבינו שליט"א לעדת מרעיתו ואמר:

כבר אמרתי בראשית דברי שהשבת נותן לי חיזוק רב, כאשר רואים ציבור נאה של אברכים יקרים, אשר על פניהם ניכר נועם הליכותיהם. דאס איז די עתיד פון אונזער קהלה, און מיר זענען שטאלץ מיט די אינגעלייט, און מיט זייערע קינדער און דורות ווייטער.

ב"ה נמצא כאן ציבור חשוב מאוד, אשר נקבצו ובאו מרצונם הטוב, ושילמו ממיטב כספם לבא על השבת, וניכר רצונם להשתתף בהתוועדות הלזו. עס זענען דא א חלק וואס זענען נישט געקומען, ווייל זיי פילן זיך נישט גוט, ווען זיי קומען דא. די חברותא איז נישט פאר זיי קיין חברותא. זייער פלאץ איז נישט דא, און זיי באלאנגען טאקע נישט דא. ואין לנו שום טענה עליהם על שלא באו להשתתף כאן עמנו.

נאר איין זאך יא, זיי זאלן זיך נישט מישן אין די קהלה, זיי זאלן נישט זיין דא ביי אונז, און צוברעכן דעם כח פון די קהלה. אויב עס געפעלט נישט דעם וועג וויאזוי מען פירט זיך ביי אונז, קיינער צווינגט זיי נישט צו זיין דא, עס איז דא א גרויסע וועלט. אבער זיצן ביי אונז אין שול, אין בית הכנסת, און רעדן אויף די הנהגת הקהלה, דאס איז א עון בל יכופר. דאס איז א זאך וואס מ'טאר נישט צולאזן. און די נאנטע וואס נעמען זיך נישט אן דערויף, און לאזן עס אדורך רואיג, דאס מיינט אז מען שלינגט מיט א שעפ לעפל.

אין אנו מדברים מציבור גדול, הכוונה על יחידים ממש, אולם הם רוצים להשתלט ולהיות מטובי הקהל, ולעמוד בראש המוסדות, הם חושבים שרב צריך רק לומר דרשות ולישב בראש, אבל לנהג הקהלה והמוסדות זה מוטל בידם. זייערע קינדער און אייניקלעך האבען נישט קיין שייכות צו אונזער קהלה, און זיי ווילן אלעס פירן. און איך בין דא מגלה דעת ברבים, אז איך וועל דאס נישט צולאזן! טאמער עס געפעלט זיי נישט זאכן אין די

קהלה, זאלן זיי גיין געזונטערהייט, קיינער צווינגט זיי נישט צו בלייבן דא. ב"ה אונז ווייסן מיר וויאזוי צו פירן די קהלה, ואין אנו צריכין להתבייש בהפירות שיצא מתחת ידינו, וכן יעזור ה' גם להלאה.

מצינו בחנוכת המשכן, שהקריבו הנשיאים כל אחד קרבן לבדו, אך העגלות שעליהן נשאו כלי הקודש הביאו שני נשיאים ביחד, כמו שנאמר (במדבר ז-ג) עגלה על שני הנשיאים. והוא להורות שהגם שכל אחד עומד בינו לבין קונו להקריב קרבנו, אבל העגלה הנושא את המשכן, רומז להמנהיג העומד בראש, הוא צריך שיתוף פעולה מהנשיאים ביחד שיוכל לעשות עבודתו ולישא על שכמו עבודת המשכן.

העומד לימין המנהיג יש לו חלק בקיום התורה והפצתו שנעשה על ידו, והמדבר עליו סרה הוא מחליש כח התורה, וחוטא ומחטיא את הרבים. המוקיר רבנו הוין ליה בנין רבנן (שבת כג:) ורואין זאת בחוש. איך בין שוין נישט קיין אינגערמאן, וכבר ראיתי דורות של מחלוקת מקדם, וכהיום אני מכיר את הנכדים של הבעלי מחלוקת מאז, און וויפיל מאל עס האט זיך מיר איבערגעצייגט, אז די תלמידי חכמים ומרביצי תורה זענען אויסגעוואקסן, פון די וואס זענען געשטאנען שטענדיג לימינם פון דעם רב, אדער רבין, ווי זיי האבן באלאנגט. וכאשר רואים את הנכדים של הבעלי מחלוקת רואים היאך שדברי חז"ל אמתיים המה, שהמוקיר רבנן הוין ליה בנין רבנן, וכן הוא להיפך.

ואני מכיר טובה לכל אלו המסייעים לי בפרטיות, ולהמוסדות שיתנהגו בנשיאתי בכל הפרטים. מיין נשיאות מיינט נישט, אז עס איז דא א טאוול 'בנשיאות.....'. בנשיאות פירושו שהמוסדות מתנהגים על פי הוראתינו בכל הענינים, וידוע לכל שהמוסדות שהמנהלים הגשמיים והרוחניים מקושרים עמי, הם באמת מצליחים, גדלו והצליחו ועשו פרי.

איך בעט פון די אינגעלייט אז מען זאל ווערן מעמבערס אין די קהלה. און אויך צו צוהעלפן צו די שול אין וויליאמסבורג. עס איז א אור וואס גייט

ארויס אסאך ווייטער ווי די גרעניצן פון וויליאמסבורג אליין. מען האט אנגעהויבן צו בויען דארטן, און מען איז געבליבן שטיין אינדערמיט. אין די לעצטע צוויי חדשים האט מען גארנישט געטון דארט. עס שטייט א בית המדרש אן א מקוה, און איך בעט יעדען איינעם, ווער עס קען צוהעלפן בגוף ובנפש אז עס זאל פארטיג ווערן אויף פסח, זאל זיך אריינלייגן דערין, איך וועל אים מכיר טובה זיין.

הגאון הגדול פוסק הדור מוה"ר שמואל וואזנער שליט"א אמר לי כמה פעמים, שהציעו לו הרבנות בקהלתינו אחר פטירת הגאון וכו' מוהר"י שטייף זצ"ל, ושאל חוות דעתו של מרן מסאטמאר זי"ע, והשיב לו כי הרב עם בני קהילתו זה כמו שידוך של בעל ואשתו, שתלוי בשורש נשמותיהם, ואמר בענותנותו בהיות שאין לו הכרה בזה, אי אפשר לו לייעצו בענין זה. ושוב אמר לי, שכנראה שנשמת מע"כ יש לו התקשרות עם נשמתם, ולכן נבחר מן השמים למשרה זו ע"כ.

והנה הבעל חייב במזונות אשתו ובפרקונה וברפואתה (כתובות מו:), ואם כן הרב חייב זאת לבני קהלתו. אבל זהו רק אם גם היא נותנת מחלקה לבעלה, תיקנו מזונות ורפואה תחת מעשה ידיה שנותנת לו, ופרקונה תחת פירות ע"ש. וכמו כן בעניינינו הנותן מעשה ידיו לסייע בחיזוק וביסוס המוסדות בגוף ובממון, זוכה לקבל חזרה מזונותיו ורפואתו ופרקנו.

וכה יתן ה' וכה יוסיף שיושפע שפע רב משמי מרום בפרנסה בהרחבה והצלחה, ובריאות השלימות, ולנחת רוח מהבנים שיתגדלו לתורה ויראה, עדי נזכה לראות בישועתן של ישראל בב"א.

מתוך התרגשות עמדו כל הקהל לרקוד בניגוני שמחה הגה מה טוב, כי אורך ימים.

זכות ברכת המזון נמכרה, בה נתכבד הרה"ג רבי יואל משה מרדכי שליט"א (בן רבינו שליט"א ור"מ ביישבתינו הק) לברך על הכוס.

*

אחר תפלת מנחה בעוד שהשעה כבר מאוחרת סמוך לצאת השבת, נטלו הציבור את ידיהם לסעודת רעוא דרעוין, אמירת הזמירות בחשיכה כאורה הרטיטו את הלבבות, על כן אכבס בו לבי כבורית, בגעגועין דקדושה והתעוררות רב.

באמירת התורה דיבר רבינו שליט"א על דבר ההתבוננות בתכלית האדם בעולם לסגל מצוות ומעשים טובים, כשמוסיף הרהורי לבו בעת שחזו עיניו כשהציבור הגיעו למלון בערב שבת עם החבילות הקטנים, שככה יהיו פני הדברים לאחר מאה ועשרים שנה, לפומא דעבידתא עבידן מטללתא, וכפי מספר המצוות בתוך החבילה, חדר כזה יקבל בגן עדן העליון בעולם הנצחי; צריכין ליכור שאנו רק גרים בעולם הזה ובאופן זה חינך משה רבינו את צאצאיו בהיותו בין האומות; בני ישראל במצרים התחזקו עצמם בקדושת יום השבת; לקבוע עתים לתורה בכל עת ועונה, והמובחר הוא לחזור תמיד על הלימוד ולהבחין עליהם; התקרבות להשי"ת על ידי תשובה ותיקון המעשים, ומעלת התשובה מתוך אהבת ה' שהזדונות לזכיות יחשב; הקב"ה שומע תפלת כל פה באשר הוא שם; להרבות בתפלה ואמירת תהלים בימי השוכב"ם.

רבינו שליט"א עורר על גודל נסיונות הזמן, כאשר מסתובבים בין אומות העולם ולומדים ממעשיהם המקולקלים, והעצה היעוצה לזה הוא להסתכל על מעשיהם כמו על מעשה בהמה וחיה, והלא אמרו אין אומות העולם קרויים אדם פשוטו כמשמעו, ובני ישראל יש להם הכח להתגבר על יצרם, ויעקב אבינו אמר שתרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים, וכל זה לפי שזוהי לי שור וחמור, שלבן היה נחשב אצלו כשור וחמור, וזה לימד משה רבינו לבניו בבואם למצרים, וירכבם על החמור שיביטו על מעשי מצרים כמו במעשה חמור.

בדברים היוצאים מן הלב קרא ואמר: **איך גלייב נישט אז עס איז דא אפילו איינער דא פון אונזער ציבור וואס האט א כלי אן א פילטער, מען האט שוין אזויפיל גערעדט דערפון, אזויפיל מעורר געווען דערויף, און מען איז אפגעהיטן. איך רעדט שוין אפילו פון די וואס איז יא געפילטערט, איז עס אויך נאר אויפן שפיץ גאפל, און כל שכן ווען מען רעדט נאך ווען עס איז געשעפטליך וכדו', מיר דארפן אכט**

געבן עד קצה האחרון, מיר ווילן זיין ערליך, מיר ווילן זיך פירן ערליך, און מיר ווילן זיך צוגרייטען, התקן עצמן בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין, מיר ווילן פירן ערליכע אידישע שטובער, מיר ווילן אונזערע דורות זאלן זיין ערליך.

רבינו שליט"א עורר לכל אחד ואחד לעשות גדרים וסייגים ולא להביא עצמו לידי נסיונות היצר. באמרו שכל אחד ואחד יתעורר ויקח אתו מהשבת מה שיכול להוסיף בהנהגתו, זה בכה וזה בכה, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, לעשות ממנו חפץ וכלי בעבודת הבורא.

בסיום דבריו הביע **רבינו שליט"א** דברי הכרת הטוב להעסקנים באמרו:

איך האב נאר געוואלט בעפאר איך ענדיג, באדאנקען פאר די וואס האבן ארגאנעזירט דעם שבת, ר' יצחק אלעזר ווערצבערגער, און ר' הערשי פישמאן, מ'האט גערעדט היינט, אז ווען א ווייב גרייט צו א סעודה, ווייסט מען וויפיל שעה'ן מ'האט אריינגעלייגט פאר דעם, דאס רעדט מען פון איין סעודה, און ווען מ'רעדט פון צוגרייטן אזא שבת פון אזוי פיל מענטשן, מ'האט נישט קיין השגה וויפיל וואכן מ'האט פלאנירט, און געטון אלעס צוצוגרייטן, אלעס זאל זיין מסודר, און פאר יעדן אויסגערעכנט וואס מ'דארף צו האבן.

אזא שבת קאסט אסאך געלט, און דאס וואס מ'נעמט פונעם עולם איז נאר א חלק וואס די הוצאות זענען, ס'איז דא ב"ה אידן וואס האבן השגות, און זיי האבן צוגעשטעלט צום שבת וואס ס'דארף זיין, כדי אז מ'זאל קענען משלים זיין די אנדערע הוצאות, זיי האבן א געוואלדיגע זכות אין דעם כבוד שמים וואס קומט ארויס פון אזא שבת, דער אויבערשטער זאל זיי בענטשן בכל מילי דמיטב.

איך וויל באדאנקען פאר די מזמרים וואס זיי האבן אזוי שייך אהערגעשטעלט דעם שבת, ר' משה יצחק שווארץ מיט אלע ארום איהם, און די אלע וואס האבן צוגעגעבן צום שבת. אסאך עסקנים האבן אוועק געגעבן אסאך צייט אז ס'זאל קענען ארויסקומען דער כבוד שמים, איך בין זיי מכיר טובה אויף וואס זיי האבן געטון, די גאנצע ציבור איז זיי מכיר טובה. זאל דער אויבערשטער זיי בענטשן זיי זאלן געהאלפן ווערן מיט אלעם וואס זיי דארפן האבן. דער באשעפער זאל ממלא זיין כל משאלות לבינו לטובה, זאלן מיר זוכה זיין אלע אינאיינעם אקעגן צו גיין משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

בתום דברות הקודש המשיכו הקהל לנגן ניגוני התעוררות לדקות ארוכות. ומתוך הרגשה של קשה עלי פרידתכם עמדו הקהל להתפלל תפלת ערבית, כאשר הר"ר שמואל ראאב הי"ו עובר לפני התיבה.

אחר תפלת ערבית הבדיל **רבינו שליט"א** על הכוס. ולקול תרועת המנגנים וכלי זמר התחילו הקהל לרקוד בדיבוק חברים למשך שעה ארוכה. באותו זמן ישב **רבינו שליט"א** על כסאו לברך את הקהל בברכת 'א גוטע וואך', וכבקרת רועה עדרו עברו כל קהל עדתינו לקבל ברכת כהן גדול בצאתו מן הקודש, מתוך רגשי התעלות וחדוה עילאה.

אמת מה נהדר היה מראה כהן גדול! אשרי עין ראתה קהל קודש רוגשים!

עם סיום הריקודים התקיים בחדר מיוחד אסיפת עסקנים ונגידים בראשות **רבינו שליט"א** לעשות רצון צדיק, ולמהר ולחיש שיפור הבנין בבית מדרשינו בווייליאמסבורג. העסקנים עובדים בימים אלו בלי ליאות לשחרר על פתחי הנגידים והנדיבים בעם, כדי לברך על המוגמר בהשלמת הבנין לכבוד ולתפארת, לרומם בית אלקינו.

